SVOBODA СВОБОДА

UKRAINIAN DAILY — УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятаймо про Україну!

VOL. XCVII. No. 138. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, JULY 21, 1990 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 21-го ЛИПНЯ 1990 Ч. 138. РІК XCVII.

ВЛАДИКА МОСКОВСЬКОГО ПАТРІЯРХАТУ ОПУСТИТЬ СОБОР СВ. ЮРА

Рим (ПС УКЦ). — Представники Української Католицької Церкви повідомляють, що згідно з міськими урядниками Львова Єпископ Андрій Горак з Української Православної Церкви, злученої з московським Патріярхатом, згодився опустити собор св. Юра. Згідно з повідомленням, Єпископ Горак очікує завершення відновлення парафіяльного дому при церкві св. Миколая у Львові. Міська рада Львова вже давніше пропонувала цю церкву Єпископові Горакові в намаганні приспішити повернення собору св. Юра Українській Католицькій Церкві.

Одночасно повідомляють також, що Міська Рада Львова плянує пропонувати додаткову резиденцію в катедральних забудуваннях Архиєпископові Володимирові Стернюкові, містоблюстителеві (офіційному представникові) Верховного Архиєпископа Львова: Кардинала Мирослава Івана Любачівського. Будівля знаходиться в городі комплексу забудовань і буде гоотова до переносу Архиєпископа В. Стернюка продовж наступних тижнів. 83-літній Архиєпископ останніх 40 літ відправляв Божественну Літургію у квартирі, де мешкає.

Українці зустрічались з генеральним секретарем ООН

Монтреаль (ОУПС). — Заходами університету МекҐілл і кандидатської Асоціяції Об'єднаних Націй тут відбулася доповідь генерального секретаря ООН Гавіє Переза де Куельяра про Об'єднані Нації й права людини, в якій він дав огляд праці Комісії прав людини ООН у Женеві й еволюції людських прав у боротьбі з расизмом, тортурами, ґеноцидом, політичним переслідуванням та іншими формамами людського насилля.

Як приклад цієї праці де Куельяр подав до відома факт, що в 1989 році ООН отримав 300,000 зажалень про правопорушення в світі. Основою діяльности ООН є відома Універсальна декларація прав людини з 1948 року, над якою успішно працював присутній на доповіді проф. Джон Гамфрі і у честь якого МекҐілл створив щорічний цикл викладів про людські права. Власне вшановуючи заслуги Гамфрі в цій ділянці, де Куельяр приїхав до Монтреалю з своєю доповіддю.

Бурею оплесків і вставанням з місць присутні виявили признання генеральному секретареві ООН за його виступ, після чого в кулюарах факультету права відбулося прийняття в честь достойного гостя, в часі якої присутні мали змогу знайомитися з ним приватно.

На запрошення канадської Асоціяції Об'єднаних Націй на доповіді був і взяв участь у прийнятті проф. Ярослав Рудницький, голова Світового Об'єднання Прихильників ДЦ УНР, який рівно рік тому, подав генеральному секретареві ООН меморандум у справі „декади деколонізації" в імені Уряду УНР. Асоціяцію етнічної преси Квебеку й Бюро Інформації заступала на доповіді й у прийнятті для генерального секретаря Тетяна Носко-Оборонів.

Користаючи з рідкої нагоди, українські учасники зустрічі провели розмови з проф. Дж. Гамфрі, висловлюючи йому признання за його працю в Комісії голоду СКВУ. Обговорюючи кінцевий рапорт цієї комісії, проф. Гамфрі виявив велику охоту поїхати на міжнародну конференцію про голод у Києві.

Крім інших розмов українські учасники прийняття в честь де Куельяра мали змогу зустрінутися з суддею Жюлем Дешеном і обговорити найновіший випадок здогадного „воєнного злочинця" Імре Фінти, якого зільнено від вини й кари в Торонто з уваги на брак доказів. Суддя Дешен висловив своє вдоволення з вироку суду, бо, на його думку, евіденція в цій справі була сумнівна.

ФЕСТИН -ПІКНІК У БРИДЖПОРТІ

Бриджпорт, Конн. — 59-ий Відділ „Українська Січ" УНС влаштовує в неділю, 29-го липня, на площі української православної церкви при Овквуд вул. фестин-пікнік. Початок о год. 1-ій по полудні.

НРУП ДЯКУЄ ЗА ДОПОМОГУ

Вашінгтон. — Вашінгтонський Комітет Підтримки України повідомляє, що вони придбали техніку для інформаційного центру Руху. Устаткування придбали для десяти областей України. Список потреб вони отримали під час зустрічі з проводом Руху в Києві 6-го березня.

Цей проєкт виконали по половині комітети Руху Америки та Канади. Разом переслали до Інтеркомп'ютер в Німеччині 108,000 дол. від: Канада, Торонто — 54,000; Америка — Чикаґо — 25,000; Дітройт — 10,000; Рочестер — 6,000; Філядельфія — 5,000; Клівленд — 3,000; Балтимор — 2,500; Вашінґтон — 2,500 дол.

В понеділок, 16-го липня, з Києва надійшов лист від керівників Народного Руху України, у якому сказано:

„Секретаріят Народного Руху України висловлює почуття щирої вдячности за надання матеріяльної допомоги у справі придбання компютерної техніки та засобів зв'язку. Цей дорогоцінний дар сприймається нами як ще одна перемога в боротьбі з державно-імперською монополією на засоби масової інформації і тотальним контролем гуманітарних зв'язків. Особливо підкреслюємо вчасність такої допомоги, коли вирішується історичне питання про незалежність України. Завжди пам'ятаємо з яким хвилюванням далеко від Батьківщини ви слідкуєте за розвитком подій в Україні. Хочемо завірити вас, що докладемо всіх зусиль для яканайшвидшого політичного економічного і культурного поступу нашого народу".

Листа підписали: голова НРУП Іван Драч і голова Секретаріяту НРУП Михайло Горинь".

Для потреб НРУП придбано: один мікроавтобус, один автобус великий, сім автомобілів „Жигулі" марки 9, 20 телефаксів для областей, ксерокс 1025 — 20 штук, компютер ІБМ-Х7 — 20 штук, автовідповідач телефонний — 20 штук.

Відбулася 43-та Конвенція УАВетеранів

Промовляє предсідник конвенції Е. Саґаш, побіч А. Кейбіда, а направо від нього Д. Биковець, крайовий комендант.

Іст Гановер, Н.Дж. (Ю. Мізюк). — Тут в днях 14-го до 17-го червня відбулася 43-тя річна Конвенція Українсько - Американських Ветеранів, яка розпочалася словом крайового коменданта Дмитра Биковця і молитвою, яку відмовив о. капелян Михайло Венгрин.

Учасники конвенції заслухали звітів з праці за останній рік, в тому затвердження трьох нових станиць у Вашінґтоні, Бруклині і Акроні та створення „Трибуни УАВетеранів", як офіційного журналу.

В часі відкриття комендант Д. Биковець згадав колишнього коменданта, що відійшов у вічність, Матвія Попа, і представив колишніх комендантів, що були присутні на конвенції.

Відтак обрано поодинокі комісії, які мали радити в часі конвенції, та подати звіти із пророобленої праці.

Після полудня Євген Саґаш, як голова Верифікаційної комісії, звітував, що на конвенції було присутніх 45 делегатів із 13-ох станиць.

В. Захарій звітував про працю над зібранням історії організації та евентуального видання книжки про УАВ, а Мирослав Маланяк про здобуття для УАВ крайового чартеру в Палаті Репрезентантів, такого як мають подібні американські організації. УАВ мають вже від 1984 року звільнення від податків як недоходова організація, а цього року конґресмен Бен Ґілман представив проєкт закону, яким УАВ дістали би статут крайової організації.

В суботу, 16-го червня, обрано новий провід УАВ в такому складі: Д. Биковець — крайовий комендант, Р. Раковський — перший заступник, Г. Бохонко — другий заступник, М. Маланяк — скарбник, Б. Безкоровайний — організаційний суддя, Р. Бендарський — господар, М. Венгрин — капелян, Т. Дусаненко — історик, Е. Зєтик — референт суспільної опіки. Крім

(Закінчення на стор. 3)

ЗУСТРІЧ З ПОЕТОМ П. МОВЧАНОМ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує в четвер, 26-го липня, зустріч з депутатом до Верховної Ради України, провідним членом Руху, поетом Павлом Мовчаном, який виголосить доповідь на тему: „Наша незалежність і майбутність" і читатиме свої поезії. Початок імпрези о год. 7-ій вечора в домі НТШ, 63 Четверта вул. між 9-ою і 10-ою вулицями.

СССР ПРОТЕСТУЄ ПРОТИ ПІДТРИМКИ ОПОЗИЦІЇ

Москва. — Офіційний речник совєтського уряду Аркадій Масленніков, гостро зареаґував на об'яву державного секретаря Джеймса Бейкера про те, що Уряд ЗСА плянує розпочати розмови з опозиційними групами в СССР. Він недвозначно попередив офіційні чинники ЗСА не давати опонентам „підбадьорювання чи допомоги". В той сам час сім видатних парляментаристів сповістили, що ідучи за прикладом реформаторів таких, як Боріс Єльцин, виступають з рядів Комуністичної партії. Крім цього Віталій Коротич, головний редактор ліберального журналу „Огоньок", сказав, що його тижневик зриває зв'язки з Комуністичною партією, що є видавцем цього журналу.

Минулого понеділка Дж. Бейкер сказав, що на його думку це буде цілком в порядку коли Адміністрація президента Джорджа Буша „встановить контакти" з опонентами в СССР, бо такі контакти нав'язували американці з опозицією в країнах Східньої Европи. А. Масленніков не протестує проти самих контактів з опозицією чи обміну думок але заохочувати, підбадьорювати чи давати конкретну допомогу будь-яким політичним угрупуванням, що намагаються дійти до влади — це, на його думку є втручанням у внутрішні справи СССР. Він також говорить, що таке поступовання було б „неморальним з точки зору міжнародного спілкування та незаконним з точки зору міжнародного права".

Знову ж на думку Дж. Бейкера нав'язання таких контактів з опозицією не являється жодним беззаконням, а простою формою взаємопізнання, зокрема коли йдеться про можливість створення багатопартійної системи. Бо, як стверджує Бейкер, це є нормальним потягненням і ми так повелися в східньоевропейських країнах, то чому мало б бути „невідповідним" коли йдеться про Совєтський Союз.

Опоненти, що стали „кісткою суперечки", це Б. Єльцин, президент Російської республіки, посадник Москви Гавриіл Попов, посадник Ленінграду Анатолій Собчак, Сергій Станкевич, провідник Демократичної плятформи, Володимир Тіхонов, провідник малих кооперативних підприємств, оборонець довкілля Олексій Яблоков, журналіст Валентин Логунов, науковець Юрій Рижов, економіст Олексій Ємельянов і завідуючий фабрикою Міхаіл Бочаров.

В додатку до цього В. Коротич заявив, що „наш журналв опублікує ухвалу про відокремлення партії та держави".

Одначе всі вони спільно заявили, що виходять з партії тому, щоби „приспішити процес демократизації країни".

А коментар М. Ґорбачова минулого тижня на ці події обійшовся одним словом, „зневагою", що він відчуває до всіх тих, які покидають ряди партії.

Литва має намір створити сили національної оборони

Москва. — Як повідомляє кореспондент газети „Ню Йорк Таймс" Билл Келлер, литовський уряд повідомив про намір оголосити заклик до створення сил національної оборони, звільнивши таким чином республіканських новобранців від обов'язку служити в Совєтській армії.

Згідно з постановою парляменту Литви, юнаки, які досягнули 19-літнього віку, можуть бути покликані в республіканські прикордонні війська, частини міністерства внутрішніх справ республіки, пожежні підрозділи або відомства охорони. Особи, які відмовляються від служби з релігійних або ідеологічних мотивів, можуть бути мобілізовані на цивільні роботи. Закон передбачає також створення самостійних литовських військових частин, як прообраз майбутньої армії республіки.

У постанові, прийнятій значною більшістю голосів сказано, що новий закон вступить в силу лише після того, як уряд розробить всі технічні деталі, включаючи будівництво казарм і організацію навчальних таборів. В документі нічого не сказано про озброєння нових формувань.

Рішення литовського парляменту викликало розгнівану реакцію совєтського міністерства оборони. В листі на ім'я президента Вітаутаса Ляндсберґіса міністер оборони СССР маршал Дімітрій Язов попередив, що вмішування республіки в процес служби в Совєтській армії не може не привести до неґативних наслідків, які стосуються майбутнього Литви.

Б. Келлер нагадує, що вже кілька республік іґнорують загальносоюзний закон про обов'язкову військову службу. Іноді новобранцям надається можливість альтернативного виконання громадського обов'язку, але переважно місцева влада не робить ніяких зусиль, щоб піймати, заарештувати і осудити дезертирів. Литва, однак, стала першою республікою, яка оголосила про створення власних військових сил.

„Головна мета нового закону, — сказав Авдріюс Буткевічюс, керівник відділу національної оборони при литовському уряді, — створити юридичне обґрунтування для відмови від служби в Совєтській армії".

ВР УКРАЇНИ ЗВІЛЬНИЛА В. ІВАШКА З ПОСТУ ПРЕЗИДЕНТА

Київ. — Тут у середу, 18-го липня, депутати Верховної Ради більшістю голосів, звільнили Володимира Івашка з обов'язків голови ВР УССР.

Як уже інформовано, В. Івашка 11-го липня було обрано першим заступником генерального секретаря ЦК КПСС. В той день якраз страйкували шахтарі Донбасу, які вимагали резиґнації В. Івашка з посту голови ВР УССР, звинувачуючи його у зраді інтересів республіки. Коли ВР України 8-го липня відкликала з Москви своїх депутатів для вирішення важливих проблем в Україні, то Івашко відмовився повернутися до Києва, мотивуючи свою відмову тим, що на ньому лежать важливі обов'язки на з'їзді КПСС. Залишилися в Москві й інші комуністи, обрані в робочі комісії з'їзду КПСС.

У зв'язку з цим 9-го липня на сесії ВР УССР виникла напружена дискусія. Біля мікрофонів вишикувалась черга депутатів, бажаючих висловити своє ставлення з приводу „теми дня", тобто з приводу державної і партійної влади, інтересів народу і внутрішньопартійних справ. Кореспондент „Известий" С. Цікора повідомляє, що на сесії пропонували висловити недовір'я і позбавити повноважень, усіх, хто відмовився повернутися зі з'їзду КПСС. В газеті „Известия" з 11-го липня опубліковано повідомлення, що В. Івашко подав заяву про звільнення його від обов'язків голови ВР УССР.

У заяві, зачитаній 11-го липня на пленарному засіданні парляменту, Івашко звинувачував „антикомуністичні, неконструктивні сили" українського парляменту у створенні напружености, скаржився на „незрозумілу і пасивну позицію представників ЦК КПУ", 200 членів з яких проголосували за неґайний приїзд Івашка до Києва. На підставі цього, пише Івашко у своїй заяві, „я приходжу до висновку, що тепер не маю у Верховній Раді УССР надійної бази для здійснення програми економічного, соціяльного і культурного відродження України, як я їх розумію. Оголошую про свою відставку з посту голови ВР УССР".

Обговорюючи питання про звільнення В. Івашка, деякі депутати назвали дії Івашка політичним маневром, що не вміщується у поняття про загальнолюдські моральні цінності.

На вечірньому засіданні 18-го липня на пост голови ВР УССР було висунуто 27 кандидатур. Передбачають, що в четвер, 19-го липня, більшість депутатів знімуть свої кандидатури, і тоді буде відомо хто залишиться змагатися за цей пост. Серед висунутих є І. Юхновський, Л. Лук'яненко, Л. Кравчук, С. Гуренко, М. Хоменко та інші.

Кілька тисяч киян 18-го липня влаштували театралізовану маніфестацію під гаслом „Проводи Івашка", що її організувала недавно створена Спілка Демократичних Сил України (СДСУ). Процесія під сміх перехожих пройшла від будинку Верховної Ради через площу Жовтневої революції на Поділ. Учасники маніфестації несли повитий чорною стрічкою червоний прапор та вінки з написами від УРП, УНДП, СНУМ, СДП „Зелених", Конфедерації анархо-синдикалістів тощо. Поряд з портретом Івашка несли напис „Прощай Івашко, перелітна пташко".

Під час походу час-відчасу виникали стихійні мітинґи, люди вигукували „Ганьба КПСС!" та „Ганьба КПУ". Завершився похід на Подолі, де вінки покидали у Дніпро.

„Турбота про здоров'я народу є нашим спільним завданням"

Джерзі Сиґі, Н.Дж. (О. Кузьмович). — Д-р Володимир Борис, керівник Відділу захворювань легенів Інституту Епідемології та Гігієни у Львові, перебував в ЗСА на запрошення родини але, помимо того його лікарська совість не дозволила йому лише на товариські зустрічі. Як розповідає нам в часі своїх відвідин у редакції „Свободи" перед від'їздом, він взяв участь в днях 20-21-го червня у Міжнародній конференції легеневих захворювань, що відбувалася в Бостоні, і на тему цих недуг мав він також доповідь в Науковому Товаристві ім. Т. Шевченка у Ню Йорку. Крім того через українського лікаря д-р Юрія Кігічака йому вдалося познайомитися з різними американськими лікарями та оглянути лікарні, де вишколюються молоді лікарі. Для нього було особливо цікаво бачити високоякісне технічне вивінування та компетентні кадри фахівців, що тут працюють.

Д-р В. Борис під час інтерв'ю в редакції „Свободи"

Ми розпитуємо д-ра В. Бориса про стан і лікування легеневих недуг в Україні, а особливо в Західній Україні, бо ж наш гість львів'янин.

— Легеневі захворювання доволі поширені — відповідає він нам, і це особливо в Західній Україні. На це складається вологість повітря, а в ньому сильне занечищення випарами із авт, відходами різних промислових підприємств і частішими, як раніше, атмосферними опадами. Тут також треба підкреслити погану у нас звичку куріння, яке є дуже широко розповсюджене серед нашого населення.

— А що робиться у вас у напрямі покращання того стану?

— Турбота про здоров'я народу є нашим спільним завданням — відповідає нам наш гість. Ми мусимо вимінюватися досвідом, узгіднювати наші дії, допомагати одні одним. Я покладаю великі надії на недалекий вже світовий конгрес українських лікарів в Україні, що буде відбуватися у Києві та Львові. Там на порядку доповідей є також питання легеневих захворювань і як їм запобігати. Нам треба поширити пропаґанду проти куріння, так як вона тепер розвивається на Заході, треба остерігати перед іншими небезпеками та впливати на те, щоб екологічне питання занечищування повітря та рік і довкілля було постійно на першому пляні. Я надіюся, що світовий конґрес українсь-

(Закінчення на стор. 3)

У СВІТІ

ПРАВОСЛАВНИЙ ПАТРІЯРХ Дімітріос, який перебуває на відвідинах у Ню Йорку, зустрівся в середу, 18-го липня, з генеральним секретарем ООН Перезом Гавіє де Куельяром. Під час розмов обговорювалася роля Грецької Православної Церкви в умовах демократичних перетворень в Східній Европі. Крім цього, мова йшла про права людини та ролю Церкви в досягненні миру в цілому світі. Згідно з повідомленням представника генерального секретаря ООН, розмова заторкнула „чисто філософічні та духовні питання". Жодна сторона не піднесла на обговорення проблем політичних розмежувань та сутичок між греками та турками, які живуть на Кипрі.

В СЕРЕДУ, 18-ГО ЛИПНЯ, конґресмени-республіканці прийняли резолюцію, якою висловлюють категоричний протест проти можливого підвищення податків з метою зменшення федерального бюджетового дефіциту. Резолюція була прийнята перед тим, як лідери Конґресу зустрілися в Овальному бюрі Білого Дому з президентом Джорджем Бушем. Конґресмен Мікі Едвардс сказав, що переговори Президента з лідерами Конґресу не принесуть жодного поступу. Один із ініціяторів резолюції, тексаський конґресмен Ричард Армі, заявив, що прийнятий документ не спрямований проти Президента, але проти демократів. В резолюції, наприклад, включена точка, яка звинувачує лідера більшости в Сенаті Джорджа Мічела в тому, що він пов'язує зменшення податків за перепродаж із підвищенням податків з високих прибутків.

В АМЕРИЦІ

В ОДНІЙ З НАЙБІЛЬШИХ трагедій в історії альпінізму загинуло 40 членів міжнародного клюбу альпіністів минулої п'ятниці, 13-го липня, від лявіни у віддалених горах Паміру в Совєтському Союзі недалеко китайської границі. Лявіна почалася, як земне тремтіння зрушило маси снігу та уламків льоду, що рунули на розтаборених альпіністів у підніжжі Ленінського шпиля у пасмі гір Центральної Азії, найвищого в цілій країні. Серед загиблих було шість чехо-словаків, чотири — ізраїльтяни, два швайцарці і один еспанець.

У ПАРИЖІ НА КОНФЕРЕНЦІЇ міністрів закордонних справ державний секретар ЗСА Джеймс Бейкер сповістив присутніх, що уряд президента Джорджа Буша відтягає своє дипломатичне визнання камбоджійської повстанської коаліції, куди входить горезвісний комуністичний Хмер Руж і починає переговори з В'єтнамом, щоби в якийсь спосіб розв'язати конфлікт у Камбоджі. Розмовляючи з репортерами засобів масової інформації після двогодинної зустрічі з совєтським міністром закордонних справ Едуардом Шеварднадзе, Дж. Бейкер заявив, що таке потягнення зі сторони ЗСА було конечним, бо дотеперішня політика чимраз більше вказує на можливість повороту до влади Хмер Руж, в часі панування якого в 1970-их роках було вбито чи заморено голодом понад мільйон громадян Камбоджі.

ВИЯВЛЯЄТЬСЯ, ЩО проблема абортів стала одною з найбільш спірних проблем між Східньою та Західньою Німеччинами при обговоренні злуки обидвох країн. Східньонімецькі жінки починають мобілізувати голоси на те, щоби затримати їхні закони, що дозволяли аборти на вимогу потребуючих. Натомість закони в справі абортів у Західній Німеччині є дещо більше обмежені, бо вимагають згоди двох лікарів, щоби отримати дозвіл на його здійснення. Це питання набирає важливости, бо час об'єднання обидвох країн наближається, а у передбченому договорі злуки говориться про те, що західньонімецькі закони будуть зобов'язувати вступаючі в злуку східньонімецькі стейти за виїмком окремих випадків, де стосуватимуться спеціяльні правила створені на цей перехідний час.

ЗГІДНО З ПОВІДОМЛЕННЯМ офіційного пресового агентства ТАСС, міжнаціональні заворушення в Киргизії не втихомирюються, але навпаки стають з дня на день більш жорстокими. Причиною цих заворушень є земельні непорозуміння на прикордоні між Киргизією та Узбекістаном, що в результаті покищо залишило тільки жертви, яких до цього часу нараховують коло 204 особи. Ці заворушення, як повідомляє ТАСС, тягнуться вже від минулого місяця та починають набирати драстичних форм так, що у вівторок, 17-го липня, армія була змушена вислати гелікоптери, щоби навести порядок.

КОЛИШНІЙ КОМУНІСТИЧНИЙ ДИКТАТОР Болгарії Тодор Живков погодився наступного тижня виступити перед теперішнім парляментом і вияснити різного рода обвинувачення проти нього. Від минулого листопада Т. Живков перебуває під офіційним наглядом, а тим часом проти нього ведеться кримінальне слідство, щоби перевірити правдивість оскаржень. Його обвинувачують у шахрайстві, зловживанні владою та спричинюванні міжнаціональних непорозумінь в країні.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays Mondays and holidays by the Ukrainian National Association Inc at 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінґтоні (202) 347-UNAW. (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year $40.00 6 months — $22.00 3 months $12.00
UNA members 1 year — $15.00 Change of address — $1.00 Make check or money-order payable to Svoboda

Postmaster Send address changes to
Svoboda 30 Montgomery Street Jersey City N J 07302
Tel (201) 434-0237 (201) 434-0807 (201) 434-3036

Second Class Postage paid at Jersey City N J

P O Box 346 Jersey City N J 07303

На щасливу путь!

Дата 16-го липня 1990 року стоятиме в історії України поруч із датою 22-го січня 1918 року, як той сам світлий зрив до волі поневоленого, русифікованого, гнобленого, переслідуваного народу. „Караюся, але не каюся" — гордо заявляв безсмертний Тарас і повчав у Посланії до живих, мертвих і ненароджених земляків і закликав у пламенному „Заповіті", щоби вони кайдани порвали. Сучасний світ позбавлений всякої романтики. Він тверезий, реалістичний. І „Декларація про суверенітет України" — це документ, складений розумними провідниками українського сучасного відродження. Він складений не по лінії романтичного максималізму, а свідомости власних сил і обставин, з якими треба рахуватися. Цей обширний історичний документ спонукує до таких різнорідних думок і рефлексій, що їх неможливо вичерпати одним коментарем.

Найголовніше — це насправді блискавичний темп цього національно-політичного відродження, яке назверх розпочалося установчим з'їздом Народного Руху України за Перебудову у Києві у вересні минулого року. Ми, українці, на поселеннях у діяспорі, з запертим віддихом стежили, як прокидається наче з мертвецького сну, приспана національна свідомість. Тернистим шляхом ступала українська політична думка за останніх 90 років, маючи на своєму шляху не терня, а штучно творені барикади, здвигнені ворогами. Нас, тут за океаном, заскочила вістка про світлий акт з 16-го липня 1990 року у Києві. Факт, що заявилося за ним 356 членів парляменту проти чотирьох і що голосували за ним також представники національних меншин в Україні — свідчить про свідомість спільности інтересів усіх автохтонів і громадян України без уваги на національне походження і віровизнання. Цією спільною ланкою є свідомість, що Москва поруч із здійснюванням теорії „злиття націй", що у практиці рівняється національному ґеноцидові, безпощадно матеріяльно використовує, експлуатує Україну. Борис Єльцин має цю історичну заслугу, що перший запротестував, щоб не експортувати природні багатства Російської Федеративної ССР і придбані гроші не забирати до каси Союзу, а щоб край, який має ці природні багатства, міг сам користуватися ними.

Ідеалістичний патріотизм пронизував історію народів від найдавніших часів. Але із розвитком промислу у минулому сторіччі, економіка стала фундаментом країн і народів. країна славиться своїм чорноземом, славиться дніпровими порогами, які сильніші за інші засоби електричної енерґії. Сусідній Донбас славиться вугіллям. В Україні є і сталь, і сіль, і цукор. Це була перед Другою світовою війною „житниця Европи". Комунізм зруйнував це добро а Сталін із своїм ґрадоначальником Лазаром Каґановічем винищили штучним голодом цілу українську хліборобську верству, українську хліборобську верству, яка любила землю. Діти і онуки цих хліборобів, що їх большевицькі примітиви прозивали „куркулями", не мають вже сантименту до землі, до ріллі, а партійна господарка довела до занепаду сільсько-господарський реманент. Завданням уряду України є відбудувати славетне своїм минулим українське сільське господарство.

Культура найтісніше пов'язана з економікою. А одно і друге може свобідно розвиватися і цвісти тільки в умовах повної політичної свободи. Лідерами руху відродження в Україні стали інтелектуали. Вони проробили і далі пророблюють велетенську роботу. Ми не знаємо всіх подробиць підготови декларації, вона не зродилася через ніч і вимагала напевно дбайливої редакції. Дехто з земляків, може, нарікатиме, що Декларація не проголосила повного відірвання від Союзу. Але це асекурація проти можливої кривавої масакри. Зрештою — автори Декларації мусіли тямити лекцію Литви і її мартирологію.

Наш перший відгук — гарячий привіт авторам декларації і найсердечніше побажання: На щасливу путь!

АДВЕНТИСТИ СЬОМОГО ДНЯ зібралися на 10-денну конвенцію в Індіянополісі, Інд. На міжнародну конвенцію Церкви, яка була заснована в 1863 році в Беттл Крік, Миш., прибуло 35,000 її членів з 184 країн світу. Конвенція Адвентистів Сьомого Дня цілковито відкинула резолюцію про жінок-пасторів, прийняту американськими членами Церкви. Голосування за прийняття цієї резолюції показало, що адвентисти інших країн мають більше впливу та влади, хоча у фінансовому питанні американські адвентисти постачають 80 відсотків до 160-мільйонового річного бюджету Церкви. За останніх п'ять років кількість членів Церкви Адвентистів Сьомого Дня збільшилася на 40 відсотків та нараховує 6,2 мільйона віруючих.

Іван Головінський

ЗНАЧЕННЯ ХАРКІВСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Приблизно за десять років український науковий світ буде відзначати подію великої ваги в історії нашої культури, оснування в Харкові першого, в сучасному розумінні, модерного українського університету. Правда, вже в XVII і XVIII століттях відома Києво-Могилянська Академія, але вона традиціями і методологією навчання була пов'язана із схолястичною традицією. Після Переяславської угоди і остаточної ліквідації гетьманату, Києво-Моглянська Академія була знижена до рівня провінційної духовної семінарії.

На переломі XVIII і XIX століть серед свідомих українців, колишніх учнів Києво-Могилянської Академії, зродилася ідея оснувати новий, пристосований до европейської науки науковий центр на Україні. Завданням такого центру було створення наукового вогнища на землях України в противагу Російській Академії. Існування університету стримало відплив творчих, інтелектуальних сил із України в Московщину, а також пособляло відродженню національної свідомости, та сповільняло процес російщення.

Душею оснування університету в Харкові був український культурний діяч і землевласник Василь Каразин. Із листів збережених у його архіві — відомо, що він шукав поради у тодішніх культурних авторитетів Европи, як наприклад, Ґете, Шіллера, Фіхте та інших. Каразин намагався розбудувати поодинокі ділянки Харківського університету на зразок тоді існуючих передових европейських університетів. На рекомендацію Ґете і Фіхте, запрошено до Харкова Йогана Шада на професора філософії.

На протязі свого існування Харківський університет ділив і ділить долю українського народу. В XIX столітті із ним були пов'язані такі відомі науковці як Микола Костомарів, автор першої історії України, який закінчив Харківський університет в 1838 році, та світової слави перший український психолінґвіст Потебня. Про джерельну працю Потебні, під заголовком „Думка і мова", появилася минулого року в ЗСА авторитетна праця англійською мовою пера проф. Івана Фізера. Світової слави білоруський психолог Лев С. Виґоцький, опираючись на праці Потебні, видав 1934 року свою відому працю, „Думання і мова".

Перших п'ятдесят років XX століття — це для Харківського університету доба інтенсивної наукової праці і успіхів, але рівночасно і доба посиленого терору, заслань і розстрілів, а вкінці виходу деяких науковців на еміґрацію, та їхня дальше інтенсивна праця для добра української науки.

Короткий час в 1930 роках Харківський університет відіграв дуже важливу ролю у розвитку не тільки психології на Україні, але також психології у Совєтському Союзі. На думку американського совєтолога Майка Коле, група совєтських психологів згуртована навколо Льва Виґоцького, плянувала перетворити Харківський університет у свій інтелектуальний центр, щоб уникнути подій, які відбувалися в Москві в 1930 роки. Можливо також що їх післала Москва до Харкова приблизно в той час як там поїхав Постишев і Баліцький, щоб розгромити національне обличчя української науки. В ту групу входив також А. Леонтієв, пізніший декан факультету психології Московського державного університету. Основну групу творили молоді студенти Вигоцького: Олександер Запорожець, Петро Зінченко, Лідія Божович та інші. Невдовзі після приїзду до Харкова Виґоцький пише монографію під погромницьким наголовком „Фашизм в невропсихології". Приблизно в той сам час був заарештований А. Соколянський, перший відомий український науковець, дефектолог, та перестав появлятися друком журнал „Український журнал експериментальної педагогіки і рефлексології". Олександер Запорожець, який помер кілька років тому, після Другої світової війни був професором Московського університету і директором Дошкільного Виховання Академії Педагогічних Наук.

Праці Запорожця широковідомі серед психологів Заходу. З Харківським університетом й пов'язане ім'я відомого на Заході українського науковця Петра Зінченка. Його активна наукова діяльність почалася 1932 року у відділі генетичної психології Психоневрологічної Академії УССР, а відтак у відділі педагогічної психології Українського науково-дослідного інституту педагогіки і на катедрі психології Харківського університету. Особливу увагу присвятив Зінченко дослідам пам'яті. Відомою є його теорія двох типів пам'яті — активної і пасивної. У програмі 18-го міжнародного психологічного конґресу, проблемам пам'яті були присвячені три спеціяльні симпозіюми. Організатором одного із них п. з. „Пам'ять і діяльність" був Зінченко. Наукову традицію Петра Зінченка продовжують його сини — Василь і Тарас, на жаль, покищо в Московському і Ленінградському університетах.

Сьогодні на Україні відбуваються докорінні зміни в усіх сферах життя. Ці зміни відбуваються також у ділянці науки. У Львові відновлено діяльність Наукового Товариства ім. Тараса Шевченка. У Києві почало діяти незалежне товариство науковців. На вчасну осінь заплановані у Києві і Львові з'їзди лікарів і україністів з участю науковців із діяспори. На згаданих з'їздах можна б подумати, щоб уже тепер заплянувати поважну наукову працю підготови гідного відзначення 200-річчя першого українського університету в Харкові. Часу не лишилося аж так багато, щоб видати поважні наукові монографії та заплянувати в Харкові кількаденний Міжнародний науковий конгрес, який відповідно зарепрезентував би українську науку перед світом. Це була б гарна нагода підкреслити єдність української науки на Україні і в діяспорі.

ПРО ЦЕ І ТЕ!

Про т. зв. похилий вік

Здається, ніяке слово не є так влучне, як саме це українське, яким окреслюється старших осіб, не уживаючи так неприємного для всіх прикметника старий.

Американці уникають його також, але іншими способами, ось як наприклад, у повідомленнях про день народин, коли про старших осіб говорять, що він стільки а стільки років „young" замість „old".

Відомий зі своїх недоречних дотепів заповідач погоди на телевізійній станції Ен-Бі-Сі Віллерд Скатт кожного ранку представляє цих, що закінчили цього дня 100 років і, показуючи їхні знімки, невідкличнo додає свої нібито веселі коментарі на тему молодого вигляду і краси пізніх уродинників, що викликає у мене завжди бажання виключити телевізію.

То вже таки краще говорити так, як у нас, про „похилий вік", бо це справді відповідає дійсній картині, та тим дивним фізіологічним перемінам, що їх проходить кожна людина у пізньому віці.

А все ж кінець XX століття дуже змінив поняття старости та віку, який тепер загально продовжений. Наскільки це ще продовжить життя? Чи в безконечність?

Але вже тепер завважуємо на кожному кроці різницю у межі життя та це хоча з однієї сторони — незвичайно радісне, — з другої викликає сумні наслідки.

Як бачимо, саме із ранніх новинок у телевізії — святкування 100-літніх уродин тепер на порядку денному, а про вийняткові, — читаємо також у пресі. Ось тепер широко розписуються та говорять про соті уродини голови славного роду Кеннеді, Ровз Кеннеді, на які з'їхалися члени великої родини. Усі вони говорять з великою пошаною про її ролю у бурхливому та сповненому трагедій житті і про її повну ментальну бистрість до сьогоднішнього дня.

Ось перед кількома днями читали ми вістку в пресі, що в Ню Йорку 95-літній чоловік забив свою 89-літню подругу життя буцімто тому, що вона робила йому „сцени заздрости" за те, що він знайшов собі молодшу, бо лише 86-літню, приятельку.

Можна б і з життя нашої української спільноти перелічити декілька „дев'ятидесятників", які все ще вповні умовах та фізичних сил.

Але... тут насуваються менше оптимістичні картини із продовження життя людей похилого віку. І про них тепер багато пишеться, як про поважну проблему сьогоднішнього дня в американському середовищі. Бо цей продовжений вік накидає часто важкі додаткові обов'язки на дітей та внуків, а особливо на жіночих членів родини, які вивівши своїх дітей у світ, вдруге стають перед материнськими обов'язками, опікуючись батьками, які вже самі про себе подбати не мають сили.

Цей несподіваний додатковий обов'язок часто викликає психічне пригноблення, схвильованість, непорозуміння в родині, а то і розводи. Бо люди похилого віку, а ще коли у них, не дай Боже, фізичні недомагання, зміняються вдачею, стають більше вибагливі, вперті а то і входять у це друге дитинство, яке ніяк не є таким радісним, як перше. Американська спільнота старається різними способами допомогти тим, які вдруге мусять опікуватися дітьми, але похилого віку. У нас ця проблема ще зовсім не розв'язана, бракує зорганізованої опіки, бракує старечих домів, бракує спільних розмов на ці теми. А життя іде і щораз більше число нас увіходить у вік, у якому наші прадіди вже давно спали спокійним сном вічности. Чи зуміють усі наші молодші віком жінки нести цей важкий обов'язок другого материнства?

О—КА

Андрій Бук

ЕКОНОМІКА ЗСА ВЕСНОЮ

II.

Безробіття в квітні зросло до 5.4 відс., попередні місяці без змін, 6,770,000 безробітних, 118,120,000 працюючих, 64,000 нових місць праці, головно обслуга, в травні зменшилося до 5.3 відс., 6,655,000 безробітних, найбільше в Мишиґені, найменше в Каролайні, в Ню Йорку зросло, в Ню Джерзі впало. Затруднення зросло на 360,000 в тому 250,000 в переписі населення, в мануфактурі 3-ій місяць не зростає. У червні безробіття далі зменшилося до 5.2 відс. — 6,447,000 безробітних, найбільше в Мишиґені 7.3 відс., найменше в Каролайні 3.7 відс., в Ню Йорку і Ню Джерзі без змін. Зростаюче другий місяць затруднення і години праці вказують, що економіці не грозить рецесія, тому Дирекція федеральних резерв не знижує дискантової стопи, чого домагається Уряд, через економічне сповільнення. На останньому засіданні рішила не міняти кредитової політики, через умірковaний економічний ріст і дещо зростаючу інфляцію з причини зростаючого затруднення, також доручила 12 реґіональним банкам не міняти відс. стопи. Секретар фінансів збільшив відсотки на 30-річних бондах з 8.79 до 8.88, а на 10-річних з 8.46 до 8.50, в той час, як Німеччина і Японія зменшили до 8.67 і 7.18 відс.. Уряд праці подає, що кошти праці і бенефітів весною зросли на 5.2 відс. (м.р. 4.6), через зростаючі заробітки і платні, що збільшує інфляцію. Сенат з 1-им квітня на пропозицію уряду збільшив на 50 центів найнижчу платню з 3.25 до 3.85 доляра на годину, а в 1991 році до 4.25 дол.

Через спадаючі ціни на оливу (15 дол. за бочілку) і гіпепродукцію, ОПЕК скликує надзвичайне засідання, щоби зменшити продукцію на 1.5 міл. барилок денно. Деякі держави ОПЕК-у вже в червні зменшили продукцію, найбільше Іран на 500,000 бочілок денно до 2.9 міл.

Особисті доходи в травні зросли до 4.7 трильйона дол., третій місяць підряд, видатки без мін, попередні 7 місяців вони зростали. Вони є барометром економічної активности, 2/3 валової продукції. Весною американці вдвоє більше видали, як заробили, мимо економічного сповільнення, видатки зросли на 6.5 відс. — 3.9 трил. дол., вдесятеро більше, як в квітні (390 міл. дол.), найбільше на кредитові картки 3.1 біл. дол. з 18.5 відсотками, в банках і кредитових кооперативах 533 міл. дол., рухомі доми 325 міл. дол., за п'ять місяців кредити зросли на 3 відс. (м.р. 7.5 відс.), загальні кредити на кінець травня 725 біл. долярів. Тому, що горожани обережно видаткували, захиталася дрібна продаж, але зросли ощадності в травні на 6.2 відс. четвертий місяць, головно в березні на 6.4 відс. найбільше за останніх п'ять років.

Ощадностево-позичкові інституції далі в клопотах, мимо збільшеного санаційного фонду. На пропозицію Уряду Сенат затвердив контрольора, визначного банкира-фінасиста, щоби перевірив і упорядкував всі інституції, які в 1989 році втратили 19.5 біл. дол., а за перший квартал ц.р. 9 біл. дол., останньо викрито 235 випадків нових надужить, сотні інституцій буде закритих. Урядові чинники і фінансові експерти твердять, що до десять років всі інституції перестануть діяти.

Переведений 1-го квітня перепис населення ЗСА, яке за останню декаду зросло на 10.5 відс. до 250 мільйонів досьогодні не закінчений. На сподіваних 75 відс. відповідей, зголошено 59, в тому 36 відс. зле, по кінець травня упорядковано 88 відс., причин багато: не доручено на час, злі адреси, скомпліковані форми, багато не відповіло. Затруднених 250,000 працівників по 260 дол. тижнево впродовж 26 тижнів далі працює, бо в 28 стейтах ще не закінчено. Викінчення буде коштувати поверх 100 міл. долярів. 112 міл. американських горожан до 15-го квітня ц.р. зголосило податкові звіти за 1989 рік, 1.2 міл. більше від попереднього року. Ей-Ті-Ті зарядив з місяцем травнем за 1.90 дол. місячної оплати за безпосередні далекої віддалі розмови, 12 центів за одну хвилину вечером (23 відс. дешевше від попередньої), а 20 центів за хвилину під час дня (13 центів дешевше).

Заряд ЮНЕСКО в квітні віднісся з просьбою до ЗСА стати знов членом ЮНЕСКО, яке покинули три роки тому через злу господарку, високі платні збільшеного персоналу, неправильну програму в обороні людських прав, вільного слова і преси. Бюджет ЮНЕСКО виносив 190 міл. дол. річно, в тому ЗСА платили 50 відс. на боротьбу з неграмотністю, медичну допомогу на випадок кліматичної аварії і геологічні винаходи. ЗСА погодяться, оскільки буде свобода преси і слова.

В загальному стан економіки дальше непевний, хоч індекс економічної активности зріс з 48.8 до 50.2 відс., головно легке пожвавлення в мануфактурному секторі через закордонні і місцеві замовлення, валова продукція не змінилася 1.9 відс., віддаляє рецесію, але зріс індекс цін з 48 до 50.8 відс., що збільшує інфляцію в той час, як індекс продукції зменшився з 54.5 до 53 відс., а затруднення коливається. Урядові чинники дальше твердять, що економіка в другому півріччі поправилася.

Роман Завадович

ПРАСЛОВО

Слово було у Бога,
Був бо Пpacловом Бог;
З Богом життя й перемога
В час лихоліть і тривог.

Все від Бога постало,
Весь неоглядний світ,
Сонце небесне кресало —
Персня Його самоцвіт.

Далечі синя безодня,
Зір неосяжний шлях —
Все на долоні Господній,
Все в Господніх руках.

Слово було напочатку,
Буде воно й до кінця —
Словом озброюйте гадку,
Словом гартуйте серця.

Слово, загорнене в книзі —
Скарби містичні століть, В нім, наче лицар в залізі,
Дух непохитно стоїть.

(Із збірки „З буднів у свято")

Олександер Неживий

ВРЯТУЙМО КУЛЬТУРУ РАДІОАКТИВНОГО ПОЛІССЯ

Усіх нас мусить турбувати доля матеріяльної та духової культури у полишеній населенням 30-кілометровій зоні Чорнобильської АЕС. Люди оселилися тут тисячі років тому, приписані, гак би мовити, історією, а нині змушені зірватися з рідних місць, вирушити на чисті, але ж етнічно інші землі. Нині, після оприлюднення більшої правди про наслідки аварії 1986 року на часі виселення жителів багатьох населених пунктів Київщини, Ровенщини, Гомельщини, Могильовщини, Брянщини — гілки східньослов'янського етнічного масиву. Дотепер ми не усвідомляємо: це не що інше, як безпрецедентне за новітніх часів велике переселення народів унаслідок найбільшої в історії цивілізації технологічної катастрофи аварії на ЧАЕС. Наслідки 26-го квітня 1986 року багатоаспектні. З-поміж іншого, болючого, ми звертаємо увагу на те, що аборигенів-поліщуків із зони поселили некомпактно — роззосередили по всій республіці, а то й поза її межами. Назавжди порвалися стійкі, традиційні зв'язки між ними, припинилося спілкування, в якому тільки й відтворюється безперервно предковічна самобутня місцева культура. Ось уже чотири роки, як корінні жителі землі Чорнобильської живуть серед інших людей, не в рідному середовищі. Вони асимілюються. Їхні обряди, звичаї, світоглядні уявлення, леґенди, пісні, перекази тощо безперечно збагатять духовну культуру українського народу, але ж не становитимуть уже чітко окреслену авреолю її!

Ще сумніша доля матеріяльної культури занапащеного краю. Покинуті бездоглядні житла, школи, церкви, кладовища, господарчі будівлі повільно руйнуються самі собою, доходять до того стану, коли стають небезпечні як аварійні. До того ж вони забруднені радіяцією. Що з ними робити? Як бути?

Заплановане й почасти реалізоване науково-виробничим об'єднанням „Прип'ять" знесення та поховання сіл у могилах викликає арґументовані заперечення. Як виявилося, стерти село з лиця землі та поховати його в котловині — не найкращий спосіб побороти радіяцію. Там, на глибині, вона ближче до ґрунтових вод, а значить, небезпечніша, аніж на поверхні.

Про що в Чорнобильській землі слід подбати працівникам культури передовсім? Який підхід до створення зони всенародної пам'яті можна запропонувати? Саме з такими міркуваннями рушили наприкінці минулого року в напрямку спорядженої журналом „Пам'ятки України" — органом Українського товариства охорони пам'яток історії та культури та Українського Фонду Культури — так званої „Чорнобильської експедиції". Попрацювавши вже двічі — наприкінці минулого грудня та в лютому цього року, — дійшли до висновку, що треба вишукувати не тільки окремі пам'ятки, а рятувати всю культуру краю. Для цього насамперед, треба розробити наукову концепцію виявлення та постійної охорони її. Розробити гуманітаріям спільно з фізиками-атомниками, практиками-дезактиваторниками, іншими різнопрофільними фахівцями.

Експедиція у складі етнографів Сергія Верговського та Лідії Орел, реставратора Георгія Безсонова, фотографа вищої кваліфікації Михайла Загреби, робітника Леоніда Вороного та журналіста Олександра Неживого виявила у найближчій до ЧАЕС 10-кілометровій зоні значні цінності, які можна поділити умовно на п'ять груп:

1) Самі стародавні села з їх плянуванням у комплексі з довколишнім середовищем як пам'ятки історії та містобудування;

2) будівлі, побутові речі, знаряддя праці тощо як пам'ятки традиційної народної культури;

3) сучасні будівлі та предмети вжитку, зелені насадження, які також мають певне історичне та мистецьке значення;

4) цвинтарі, усі міцевості з їхніми назвами та пов'язаними з ними історичними леґендами як пам'ятки історії, археології тощо;

5) дороги, греблі, дамби, канали як сліди антропогенної діяльности.

Орієнтовно в зоні ЧАЕС перебуває кілька десятків цінних архітектурних споруд та кілька тисяч предметів побуту як пам'яток народної культури виселенців. Оскільки вони радіоактивні, пропонуємо зберігати їх на місцях. Усвідомлюємо складнощі експлуатації та охорони їх у безлюдних селах. Уже нині пропонуємо:

1) Утриматися від знесення цінних в історико-культурному відношенні традиційних народних будівель;

2) не руйнувати певної кількости нових, технічно доброякісних споруд та переміщувати до них предмети народної культури для тривалого зберігання їх;

3) залишити фундаменти будівель, що підлягають знесенню, не руйнувати при цьому садиби з насадженнями. Відтак садиби протягом тривалого часу зберігатимуть антропогенні ознаки, села — історично складену структуру та ляндшафт;

4) наскільки можливо зберегти поля, луки, ліси, урочища тощо;

5) закінчити дезактивізацію виявлених цінностей, що зберігаються у м. Чорнобилі на вул. Хмельницького, 58, та реставрацію їх.

Долю історико-культурної спадщини в 30-кілометровій зоні ЧАЕС повинен вирішувати український народ в особі найвищих органів його державної влади, народ суверенної республіки, а не Мінатоменерґо у Москві. Арґументація, буцімто споруди внаслідок забруднення радіонуклідами мають бути конче знищені заслуговує глибшої аналізи. Щодо цього альтернативну думку висловив науковий консультант Чорнобильської експедиції, член-

(Закінчення на стор. 4)

УКРАЇНА БАГАТА, АЛЕ ЗАНЕДБАНА. ДОПОМОЖІТЬ ЇЙ СТАТИ НА ВЛАСНІ НОГИ. ПЕРЕШЛІТЬ ВАШУ ДИВІДЕНДУ І ПОЖЕРТВУ НА ФОНД ВІДРОДЖЕННЯ УКРАЇНИ — УНС!

50-річчя вінчання д-ра М. і Я. Крижанівських

Маємо багато різних ювілеїв, про які довідуємося з преси, але дуже мало з нагоди 50-річчя вінчання. Такі ювілеї належали до рідкісних в минулому і не часто трапляються і тепер. Змінилися тільки причини їх рідкости. Давніше люди жили коротше і не доживали до того віку. Сьогодні, хоч вік людини, завдяки медичним заходам, продовжився, але занепад моралі, християнських засад, матеріялізм, гедонізм, віроломство,п'янство, наркоманія і, у вислідi, часті сепераціï і розводи, не сприяють таким ювілеям.

І тому ювілей 50-річчя подружжя Крижанівських треба вітати не тільки як незвичайно відрадне й рідкісне явище, але як зразок справжньої християнської родини, збудованої на найкращих українських традиціях із збереженням вірности Церкві, обрядові, рідній мові та всім тим духовним цінностям, що визначають високу духовну культуру нашого народу.

Особливе признання належиться доням Ювілятів — Тамарі Кобзяр і Любі Кендалл, що не забули про своїх родичів і зробили їм милу несподіванку, влаштувавши зустріч з ближчими і дальшими спорідненими й друзями, які прибули з різних місцевостей Америки і Канади. Святкування відбулося на Союзівці у Кергонксоні 28-го травня.

В полудне того ж дня о. канонік Е. Шараневич і о. Остап Ґошуляк з Торонто відправили у намiренні Ювілятів Службу Божу. Після того о год. 2-ій по полудні численні гості зібралися на веранді „Веселки", де обі доні з чоловіками в асисті отців привітали Ювілятів хлібом, сіллю і вином, гості проспівали традиційну пісню „Де згода в сімействі там мир і тишина".

По перекусці з коктейлем всі перейшли до реставраційної залі на бенкет, який започатковано молитвою, що її провів о. Шараневич.

Керівник бенкету, автор цих рядків, у привітальному слові змалював обставини, серед яких доля злучила Ювілятів. Це був грізний час Другої світової війни, коли наші землі переходили в руки різних окупантів, які не тільки нищили наш дорообок, культурні надбання, але й вбивали наших людей, або запроторювали їх в концентраційні табори, в Сибір.

Він нагадав теж деякі характеристичні моменти того часу, коли шляхи перервані, не було транспортації і молодому довелося їхати на власне весілля понад 40 кілометрів ровером з Бучача до Коцюбинець, коло Копичинець, де жили батьки молодої о. Петро і Ольга Томашівські, а о. Петро був парохом, при чому така подорож була дуже небезпечна, бо треба,було продиратися через маршуючі загони большевицького війська і бути запідозреним у шпигунстві.

Промовець підкреслив теж важливу ролю в житті народу родини, яка є коренем і зразком усіх соціяльних організмів, школою і святинею соціяльного життя і ладу. Зять Ювілятів Мак Кобзяр вніс тост за честь Ювілятів.

Керівник бенкету представив найближчих рідних Ювілятів: сестру Ювілятки Ірину Висоцьку з мужем Богданом і найстаршу споріднену 98-річну Галину з Фіцаловичів Марків, яку учасники привітали і вшанували вставанням з місць і проспівали „Многая літа". Прочитано теж привіти, які наспіли.

Відбулося урочисте розділення короваю поміж родиною і гістьми на доказ єдности і нерозривности родинних і приятельських зв'язків. Накраяні Ювілятами куски короваю рознесли поміж учасників обі доні, зяті і внуки.

Прекрасний коровай, що його приготовила сваха Ювілятів Ольга Кобзяр, був не тільки прикрасою стола, але символізував привіт від далекої рідної землі і був неначе видимим знаком нашого духовного зв'язку з рідним народом і пригадкою, що його ми ніколи не сміємо забути.

З короткими промовами виступали: знайомий батьків Слави Крижанівської, о. Петра і Ольги Томашівських, інж. С. Берегулька, який поділився споминами, і д-р Степан Ворох, який підкреслив значення таких ювілеїв і запропонував увіковічнити цей ювілей збіркою на найбільш актуальні і пекучі потреби в Україні і в діяспорі. На цей заклик відгукнулися деякі учасники і зложили свої пожертви, яких список подаємо внизу.

На закінчення Ювілят д-р М. Крижанівський подякував доням і зятям за підготову цієї милої несподіванки для відзначення їх 50-річчя вінчання і всім присутнім, що звеличали цей день своєю участю, за щедрі пожертви і дарунки з цієї нагоди.

На Фонд жертвам Чорнобиля зложили: Майк і З. Ґолія — 100 дол., Стефа і Роман Морози — 100 дол., д-р Юрій і Оля Руденські — 100 дол., інж. Мирон і Марта Ломаґи — 50 дол., Левко Марків — 50 дол., Ліда Фіцалович — 50 дол., Ю. В. Копчинські — 40 дол., д-р Роман і Стефа Барановські — 25 дол., інж. С. Берегулька — 25 дол.

На Фонд Руху: інж. Мирон і Марта Ломаґи — 50 дол.

На Гарвардський Проєкт: д-р Степан Ворох — 100 дол., д-р Олександер і Ярослава Гудзяки — 100 дол., д-р Іван і Олександра Чижики — 100 дол.

Д-р Роман Барановський

Першу допомогу отримали дніпропетровці!

Група Сприяння Демократичним Силам Дніпропетровської области діє вже понад пів року. Вона створилася в Українському Селі в Бавнд Бруці Н. Дж. Пізніще долучився Ню Бранзвик. Українське Село стало основою діяльности групи. Ведеться роз'яснювальна робота про те велике значення, яке взяла на себе група. Між дніпропетровцями та групою налагоджене листування і всі листи та матеріяли читають громаді в Українському Селі. Тому громада села активно взялась за здійснення тієї мрії, щоб вивести Дніпропетровську область з багатовікової русифікації.

Мешканці Українського Села вже не раз проявляли високу свідомість і приходили на допомогу дисидентам та їх родинам. Була проведена збірка студентці Христині Мартинюк в Бразилії, яка стала юристом. Прийшли з щедрою допомогою відомому письменникові Миколі Руденкові, а пізніще влаштували зустріч з нашою Громадою. Допомогли матеріяльно малому Маркові Рубанові. Організували зустріч з Миколою Горбалем та щедро допомогли йому. Як бачимо, Українське Село проявляє велику активність в громадській роботі, хоч там живуть тільки пенсіонери. Вони активно підтримали ініціятиву допомоги Україні в конкретній формі, а саме демократичним силам Дніпропетровської области. Більшість мешканців дуже щедро вносили свою частку для цієї допомоги. Тільки 28 родин села зложили для чієї важливої допомоги 2,120 дол. Це є княжий дар Українського Села нашим обездоленим братам і сестрам в Україні. Крім матеріяльної допомоги, багато сил і часу витратили на громадську роботу. Так Володимир Безсонів і Софія Лонишин розповсюдили значків на суму біля 2,000 дол. Група висловлює їм щиру і глибоку подяку.

У четвер,5-го липня, в Українському Селі було справжнє свято. Над селом майоріли американський та український прапори. У врочистій обстановці зійшлися ті, хто був в той день на селі, щоб відзначити і відправити перший дарунок-допомогу нашим побратимам у Дніпропетровському, які ведуть велику роботу для того, щоб січеславці пізнали себе та нашу матір-Україну. Зроблено багато фотографій на спогад. Всі з захопленням обговорювали першу допомогу та сподівались, що наш почин підтримають інші громади Америки та Канади і розберуть Україну по областях, щоб в конкретній формі допомогти їй. Тільки таким шляхом, коли кожна область буде отримувати допомогу, ми в багато разів прискоримо нашу спільну мрію, прискоримо воскресіння України.

З великим ентузіязмом взялися за цю ідею і молоді представники Ню Бранзвику Марія Цісик та Олександер Клецор. Їхній вклад вагомий в загальну справу. Зібрали в Ню Бранзвику 1,125 дол. Група дякує всім жертводавцям Ню Бранзвику, які з розумінням поставилися до цієї важливої цілі.

В Бавнд Бруку велику роботу проводять Веніамін Несенюк та Раїса та Іларіон Хейлики, які не шкодують часу і сил для допомоги Україні в такий важливий час її відродження. В. Несенюк зібрав у Бавнд Бруку 2,644 дол. Честь і шана всім хто брав участь у нашій праці та жертвував свій час і гроші для допомоги Україні. Нижче подаємо список жертводавців для відродження України, зокрема Січеславщини:

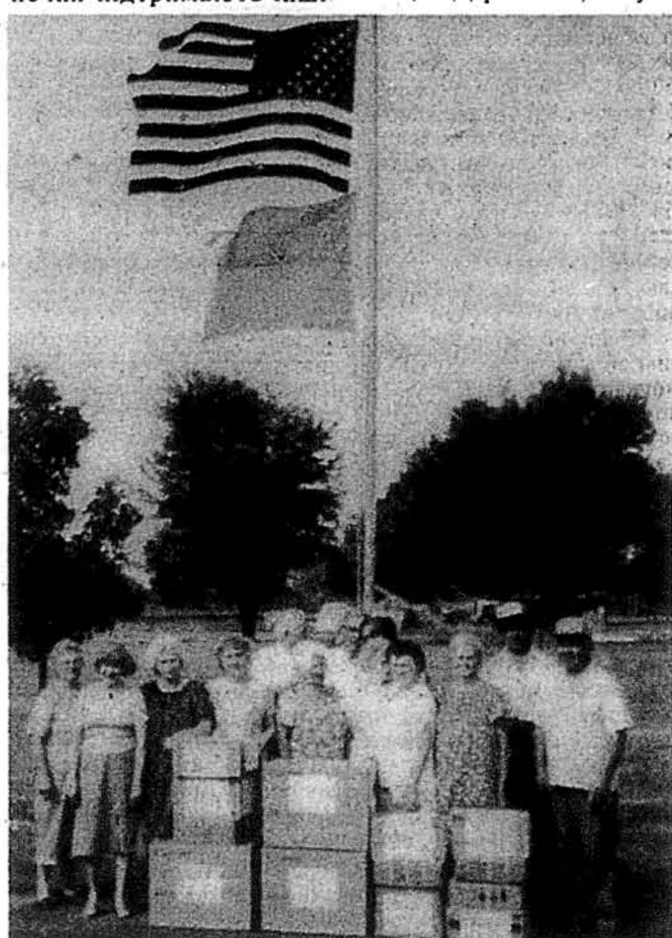
2,000 дол. — У. К., Бавнд Брук; 1,000 дол. — Г. О. Воскобійники; 800 дол. — Н. Н., Ню Бранзвик; 300 дол. — Р. Штик; 200 дол. — М. Цісик; 150 дол. — Родина Шайдевич; по 100 дол. — В. Безсонів, К. П. Мартіян, І. Явиляк, П. Ходневич, Л. Андрієвська, Ж. І. Куравські, А. Завірюха, Ф. Небожинська, О. В. Дорошенки, С. Ю. Лонишини, М. Дем'янович, М. Ведмідь, Я. Д. Вихристенки, М. Ю. Зеленські, К. В. Несенюки, В. Лещук, Л. Мазурець; 75 дол. — Л. І. Коровицькі; 70 дол. — А. Грогуль; по 50 дол. — П. В. Солохи, М. Першин, П. М. Тіторенки, М. Косенко,О. Гуцул, Д. Оріховська, Ю. Ведмідь, В. Григоренко, Ю. Крайник, В. В. Никитич, Ю. Нагорний, І. Хейлик, О. Клецор, О. І. Ящишин; по 35 дол. — П. Козар, О. Кметик; по30 дол. — М. Шульга, П. Тимчук; по 25 дол. — М. І. Невмержинські, А. Слободян, Д. Н. Фурманці, С. Ковальчук, Я. Гуцул, Т. Павловський, О. Душедрай, Р. Ричок, В. Силенко, Т. Сензик, С. Білинська; по 20 дол. — Гончарів, П. Яворський, Р. Канівка, В. Мантика, А. Мантика, Д. Корнієнко, П. Бунак, К. Луценко, В. Росинський, П. Крамаренко, Ю. Криволап, І. Халець кий, В. Краснобрижий, О. Мінченко, В. Бабанський, Н. Фландрес; по15 дол. — Л. Харченко, М. Могила; по 10 дол. — В. Дейнека, Ю. Чапленко, родина Соколовські, О. Дерев'янко, Є. Рупка, П. Дикий, В. Макженко, Василь Писакевич, Куряча, І. Хейлик, М. Сергіїв, П. Величко, П. Наливайко; 5 дол. — В. Лоян; 4 дол. — Д. О. Д. ; також 50 дол. поступило на наш рахунок в Кредитівку, але не знаємо, хто їх прислав. Значків продано на суму 4,433 дол. Група Сприяння щиро дякує всім за підтримку нашої діяльности і за щедрі пожертви.

Довідавшись від дніпропетровців про їхні потреби, наша група закупила п'ять друкарських машинок „Олімпія" та 51 запасну стрічку до них; копіювальні машини „Кеннон" Н. П. 1020 та тонер до них (запасне сухе чорнило),40 пачок або 80 штук; куплено дві „Факс" машини „Шарп" Ф. О. -230 та 12 рольк паперу до машин; дуже добрі для професійної роботи магнітофони „Соні", а до них шість адапторів, 60 касет, 80 батарейок та вилки для европейської електромережі. Витрачено на ці речі 8,382. 72 дол. Решту грошей залишено на випадок оплати мита, та перевезення цього баґажу літаком.

Щойно прийшло повідомлення, що дніпропетровці нашу допомогу отримали. Так наша група реалізувала свою мрію та після клопіткої і напруженої праці прийшла братам Дніпропетровщини з щедрою допомогою.

Якщо хтось бажає допомогти фінансово нашій групі щоб прискорити українізацію Дніпропетровської области, то чеки можна висилати на конто групи на адресу: Рахунок: 2913,Ukrainian Support Group for Dnipropetrovska Oblast,P. O. Box 375 Bound Brook N. J. 08880.

Група Сприяння Демократичним Силам Дніпропетровської обл., Бавнд Брук та Ню Бранзвик.

Пакунки, які були відправлені з Українського Села в Бавнд Бруку й отримані дніпропетровцями 13-го липня.

У світлу пам'ять д-ра Петра Харука

В середу, 30-го травня ц.р., безпощадна смерть вирвала з наших рядів незаступимого мужа, батька та лікаря-мецената й громадянина св.п. д-ра Петра Харука.

Смерть наступила передчасно, після тяжкої і довгої недуги . Д-р П. Харук був доброю і працьовитою людиною. Народився він 31-го грудня 1921 року в селі Ісакові Городенського повіту в родині Юрія і Катерини (з Маланчуків) Харуків. У родині ще було трьох бартів, які живуть і працюють інженерами в Україні.

Середню освіту здобув в українських гімназіях у Городенці та Товмачі, де в 1940 р. здав іспит зрілости.

Св. п. д-р П. Харук

По матурі ще два роки учителював, а в 1942 р. почав свої медичні студії у Львові, які закінчив докторатом у 1949 р. в німецькому університеті у Фрайбурзі.

Після одержання диплому коротко працював лікарем у переселенчому таборі, а в 1950 р. еміґрував до Америки і поселився в Чикаґо, де відбув свій „інтерншіп" та зностріфікував диплом у 1952 р. У тому ж році одружився зі студенткою Галиною Лозинською, з якою потім мав дочку Аннетку, яка закінчила фармацію та вийшла заміж за д-ра Олеся Коблянського, та сина Юрія, який пішов слідами батька, став також лікарем.

В 1952-1955 роках наш колеґа відбув спеціялізацію в анестезіології в Ст. Лукс шпиталі, а в 1955-1957 роках служив як лікар в ранзі капітана в американській армії, у Валей Фордж військовій лікарні біля Філядельфії. Повернувшись з війська, працював лікарем анестезіологом у Мирсі лікарні, по 30-ох роках праці, в 1987 р. відійшов на заслужену емеритуру.

Під час професійної праці був кілька років членом факультету в Медичній школі Лайола університету, де займав позицію асистента-професора анестезіології.

Від самого початку д-р Петро Харук належав до нашого Лікарського Товариства в Чикаґо, був довголітнім членом управи, а в 1978-1980 роках — головою Відділу УЛТПА в Чикаґо.

Всі ми пам'ятаємо його веселу вдачу, смачні стейки на незабутніх лікарських пікніках над Равнд Лейком.

За його відданість для Лікарського Товариства Головна Управа УЛТПА в 1989 р. нагородила його почесною грамотою.

Крім своєї професійної праці покійний д-р П. Харук був активний у громадському житті: був ініціятором і співосновником української „Рідної Школи" при парафії св. Йосифа та великим меценатом і будівничим церкви св. Йосифа в Чикаґо.

Покійний наш колеґа був великим любителем спорту, а особливо тенісу, в якім здобув кілька чемпіонатів на Союзівці. Цю любов до спорту і тенісу передав своїм дітям, які також виходили чемпіонами в молодечих турнірах тенісу. Крім цього був він співорганізатором і головою Українського Тенісового Клюбу в Чикаґо та фундатором тенісових кортів над Равнд Лейком.

Ще недавно д-р П. Харук плянував поїздку на Україну, мріяв відвідати свою рідню, рідні і дорогі йому сторони, та, на жаль, невблаганна смерть перекреслила всі його пляни і бажання.

Помер він 30-го травня, а в п'ятницю 1-го червня в похоронному заведенні Музики о. монс. Володимир Білинський відправив Панахиду при жалібнім співі хору при церкві св. Йосифа, а потім прощальні слова над домовиною мали д-р Павало Пундій від Українського Лікарського Товариства та інж. Олеґ Куріца від Українського Тенісового Клюбу.

В суботу відбулася поминальна Служба Божа і чин похорону в церкві св. Йосифа, яку відправив також о. монс. В. Білинський.

Тіло покійного відпроваджено на цвинтар св. о. Миколая, де нас гробом прощальне слово мав д-р Петро Моцюк і всі заспівали покійному „Видиш, брате мій..."

Після похорону, на тризні згадали покійного колеґу добрим словом д-р Юлія Сидор та д-р Наталія Григорчук. Всім подякував син д-р Юрій.

Д-р Павло Пундій

„Турбота..."

(Закінчення зі стор. 1)

ких лікарів винесе в тому напрямі відповідні рішення.

— Ми знаємо, що на конгрес вибирається велика кількість українських лікарів не лише із ЗСА, але й Канади, Австралії і Західньої Европи — чи думаєте що це вплине на успішність нарад, а передусім на висновки з них?

— Я думаю, що в цій ділянці, яка мене цікавить, напевно можна буде багато зробити, тим більше, що ми маємо певні досягнення у попереджуванні та виявленні захворювань, в початкових стадіях хвороби, і у вислідах лікування. Ми готові нашими вислідами поділитися, але й послухати суґестій інших. Ми в Україні докладаємо усіх зусиль до того, щоб конґрес був не лише змістовним, але також приємним та цікавим. Надіємося, що наші зустрічі принесуть значну користь спільній справі охороні здоров'я нашого народу.

Відбулася...

(Закінчення зі стор. 1)

того крайовий комендант покликав Ю. Мізюка на ад'ютанта і редактора, Г. Полчі на репрезентанта і А. Кейбіду на референта зв'язків.

Присутні висловили турботу станом здоров'я попереднього коменданта Ярослава Федоричука, який в останньому році важко захворів, і переслали йому спільне привітання.

Е. Зєтик прочитав присутнім проєкт резолюцій, з яких 14 було прийнятих. У першій із них УАВ засудили палення національного прапору.

Переобраний крайовий комендант Е. Биковець висловив подяку за довір'я та накреслив плян праці на наступний рік з організацією ряду нових станиць. Увечорі того ж дня **відбувся** святочний бенкет.

ДЕПАРТАМЕНТ ЮСТИЦІЇ ЗСА повідомив про зміну системи перегляду заяв на політичний азиль в Службі іміграції та натуралізації. Відтепер справи надання статусу політичного азилю будуть розглядати спеціяльно підготовані співробітники у Вашінґтоні. Чужинці, яким раніше було відмовлено політичного притулку, часто скаржилися на те, що люди, які вирішували їх долю не мали поняття про ситуацію в країні, з якої вони еміґрували. Тому влада прийняла рішення підготувати групу 70-90 спеціялістів, які вивчатимуть міжнародне право та ситуацію в різних країнах світу для того, щоб більш кваліфіковано розглядати справи політичного притулку. Майже 85 відсотків прохань про надання політичного азилю в ЗСА складають особи з Південної Амерки, решта — громадяни азійських країн та Ірляндії. Керівник Служби іміґрації та натуралізації Джін МекНері повідомив, що в цьому році кількість прохань політичного азилю досягне 65,000.

ПОДЯКА

З волі Всевишнього дня 17-го червня 1990 року

по довгій недузі відійшов у Вічність на 44-му році життя

наш СИН, БРАТ І ВУЙКО, МУЖ І БАТЬКО,

колишній вояк Американської Армії Летунства V F W

бл. п.

ВАСИЛЬ МІНДЗЯК

Після похоронних відправ у днях 20-го і 21-го червня 1990 р. Тіло Покійного зложено на Вічний Спочинок на цвинтарі свв. Петра і Павла, Сісел — Вілямстовн, Ню Джерзі.

Цією дорогою складаємо щиру подяку всім за численну участь у похоронних відправах, за вияви співчуття особисто чи листовно.

Сердечно дякуємо о. монсіньйорові Володимирові Пасці, пароxові церкви в Черрі Гіл, за похоронні відправи та прощальні слова.

Дякуємо похоронному заведенню Bell Hennessey **за переведення похорону, як рівнож Андрієві Стахніву.**

Щира подяка за прощальні слова під час Парастасу Александрові Кобасі. Особлива подяка для колишнього коменданта відділу летунів V F W Американської Армії Mr Marty Watt, **який на цвинтарі прощав Покійного від Американської Армії та в своїй промові зложив подяку родичам за виховання сина, а для Мами передав американський зоряний прапор, яким була накрита домовина Покійного.**

Не можемо поминути Ремчуків, які часто відвідували Покійного в шпиталі в часі півроічного перебування.

Щиро-сердечно дякуємо Друзям і Знайомим за квіти і за замовленні Св. Літургії за спокій душі Покійного.

Нехай Всевишній винагородить Вас своїми ласками.

Мама — ГАНЯ
Вітчим — ІВАН
Брат — ВОЛОДИМИР
Братанок — МИХАЙЛО
Дружина — ЛЕСЯ
Син — ВАСИЛЬ
Донька — ЄРКА

Об'єднання Мистців Української Сцени (ОМУС)

з глибоким жалем ділиться сумною вісткою з членством Об'єднання, любителями театрального мистецтва і всією українською діяспорою, що у середу, 11-го липня 1990 Божого року відійшла у Вічність на 89-му році трудолюбивого життя

ВІДОМА АКТОРКА І ГРОМАДСЬКА ДІЯЧКА

сл. п.

ОЛЕНА БЕНЦАЛЬ-КАРП'ЯК

ПОХОРОННІ ВІДПРАВИ у понеділок, 16-го липня 1990 р. в Міннеаполіс, Міннесота, ЗСА.

СЛАВНА І ВІЧНА ЇЙ ПАМ'ЯТЬ!

ЗУСТРІЧ У КИЄВІ

Здається, що не було нікого в українській громаді в Едмонтоні, що не знав би про концерт „Зустріч у Києві". І в українських, і в неукраїнських установах і підприємствах розвішено пляката, у пресі постійно друкувалися статті то про композиторів і їх твори, то про виконавців, на радіо проводилися інтерв'ю, добровольці хору „Дніпро" роздзвонювали й приймали замовлення на квитки. Словом, якщо хтось хоч трохи цікавився музикою, то не міг знати про концерт, який відбувся в суботу, 9-го червня ц.р. в Ювілейній авдиторії старанням хору „Дніпро".

Програма була вдало підібрана, бо об'єднано інструментальну музику і спів соло та хором. Едмонтонська симфонічна оркестра, Ґізела Ципола, солістка Київського державного театру опери та балету, хор „Дніпро", Канадсько-український оперний хор, співаки з Української капелі бандуристів ім. Т. Шевченка, зокрема Юрій Оришкевич, виконали під орудою В. Колесника твори української симфонічної та оперної музики XIX та XX ст.

У першій частині програми виконано два твори: „Гуцульську рапсодію" Г. Майбороди та симфонію Но. 4 „Київську" А. Штогаренка. Друга частина складалася з уривків опер: Увертюра „Тараса Бульби" М. Лисенка; арія Інґіґерди з „Ярослава Мудрого" Г. Майбороди, арія Одарки з „Купала" А. Вахнянина, речитатив та арія Гелени з „Богдана Хмельницького" К. Данькевича та наддаток „А я дівчина Наталка" з „Наталки Полтавки" М. Лисенка (Ґ. Ципола), хор „Туман хвилями лягає" з „Утопленої" М. Лисенка, хоровод з „Купала" А. Вахнянина та інші твори.

Концерт заплановано маштабно. Повна симфонічна оркестра зі збільшеним складом ударних для симфонії Штогаренка, співаки з України, Канади й ЗСА — одних хористів 114 голосів — диригент зі світовим ім'ям. Все зроблено, щоб показати українську музику якнайкраще.

У великій мірі цей задум вдалося здійснити.

„Гуцульська рапсодія" має форму АБА, в якій лиш друга чистана (Б) має виразно гуцульський характер. Хоч перша й третя частини (А) може й описують гори, але це можуть бути однаково Карпати, Анди чи Гімаляї. Якийсь виразний український кольорит тут важко почути.

Вершиною концерту було виконання „Київської" симфонії Штогаренка. У цьому темброво яскравому творі композитор малює картину Києва від праісторії через усі катастрофи аж до модерних часів. Слушно підкреслено, що мотив давнього канту „Ой зійшла зоря" стає наче ляйтмотивом цієї симфонії, хоч тоді насувається питання, яке відношення має Київ до Почаєва? Завдяки енерґійному дириґуванню В. Колесника оркестра цікаво й удало виконала ці композиції. Увертюра до „Тараса Бульби" кінчається мелодією „За світ встали козаченьки", яку звичайно виконує тільки оркестра, але тут ефективно включено хор, що заспівав цю пісню. Солістка Ґ. Ципола має чудовий голос з широким діяпазоном. З дальшими хоровими точками мене щораз огортав певний неспокій. Хори творили дуже добрий ансамбль. Але чи це такі твори, чи вже традиція українських хорів, оперативна динамічна амплітута простягалася від forte до fortissimo. Не перечу, що напевно так подано в партитурах більшости творів. Але коли хори вдавалися до piano (тільки двічі), відчувалося, яке воно незвичне для них. І коли починати „Туман хвилями лягає" зразу з forte, тратиться так багато в цьому хорі. Зникає ліризм, притаманний цій першій (чоловічій) партії. (Тут мене занепокоїла ще одна подробиця. Над хорами підвішено мікрофони, і спів передавався через рупори. Може Ювілейна авдиторія не має ідеальної акустики, але чи справді потрібні підсилювачі 114-ом співакам?).

Висуваю може дрібничкову справу, але вона, мені здається, покутує у великій більшості українських хорів (поза Україною). Ми привикли до жвавих, бадьорих і, розуміється, голосних пісень. Вони стали для нас такими нормальними, що ми наче затратили вміння співати лірично, тихо, з чуттям. Як і на виступах танцювальних ансамблів найрясніші (і найголосніші) оплески лунають, коли хлопці пописуються присядками, на наших хорових виступах публіка хоче почути голосну, жваву музику. Не перечу, що маємо багато саме такої, але чи ввесь наш репертуар такий? Виходить, що наші хори виховали собі публіку з таким смаком, але чи до цього ідеалу хочемо стреміти?

Андрій Горняткевич

ФОНД ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ

звертається до УКРАЇНЦІВ в ДІЯСПОРІ присилати грошеві пожертви на закуп і перевезення в Україну ліків, вітамін, харчів, одягу тощо для хворіючих від надмірної радіяції дітей в Україні

Моя пожертва дол.

Чек виписувати на Children of Chornobyl Relief Fund

Ім'я і прізвище

Адреса

Пожертви просимо висилати на адреси

Children of Chornobyl Relief Fund or Rukh Fund
c/o Ukrainian National Ass'n
30 Montgomery St., Jersey City, N.J. 07302

або

Children of Chornobyl Relief Fund or Rukh Fund
272 Old Short Hills Rd., Short Hills, N.J. 07078

УПРАВА ФОНДУ ДОПОМОГИ ДІТЯМ ЧОРНОБИЛЯ
Проф. Тарас Гунчак, голова

100-ЛІТТЯ УКРАЇНЦІВ В БОСНІЇ ТА 90-ЛІТТЯ ПАРАФІЇ В ПРНЯВОРІ

Цього року, а саме в днях від 17-го до 19-го серпня, в Баня Луці та в Прняворі, українська громада відмічатиме 100 років переселення українців з Східньої Галичини, Північної Буковини та Закарпаття до Боснії та Герцеґовини, як рівнож і 90-ліття заснування першої української парафії в Прняворі.

Перші українські піонери переселились до Боснії в кінці XIX і на початку XX століть. Які ж були причини переселення?

Після Берлінського Конгресу в 1878 році Галичина стала частиною Австро-Угорської імперії, в склад якої входила і Боснія. Через перенаселення, національні конфлікти, переслідування, нерівноправ'я, нужду та безземелля розпочався масовий виїзд українських селян до Америки, Бразилії, Арґентини й до „обіцяної землі" в Боснії. Територія Боснії в той час була густо залісена. Австрійська влада знала, що українські селяни — здібні до господарки та до праці на ріллі. Тому по галицьких селах почалась пропагадна, щоб виїжджали люди до Боснії. Влада обіцяла дати кожному переселенцеві від 10 до 12гектарів родючого чорнозему. Вже на початку 1890 року до Боснії почали приїжджати поодинокі групи селян, тому ця дата вважається офіційною.

Церква Преображення в Прнярворі з 1910 року

Український духовно-культурний центр „Basilianeum"

Українським селянам, що походили з Бродів, Тернополя, Рогатина та багатьох інших сіл припали тільки густо заліснені простори, які треба було з великим трудом викорчовувати, щоб мати поле на „хліб насущний". За статистичними даними, в околицях Прнявора, що став центром нових переселенців, Дев'ятини, Козарців та Камениці було біля 1817 родин, разом — 9,660 осіб, які мали разом 21,862 гектари густо залісеного простору.

Наша церква стала дбайливою опікункою свого народу на новому поселенні. Сам Митрополит Андрей Шептицький кілька разів відвідав своїх вірних в Боснії, в 1902, 1907 та 1913 роках. Він тут зустрів активних свідомих громадських діячів. Новоприбулі вдержались при своїй народности не втратили її на тернистому шляху, повному нужди, страждань та поневірянь. Любов та вірність перших піонерів своїй ненці-Україні передавалась від покоління до покоління. Свідомість приналежности до українського народу збереглась у їх правнуків і до сьогоднішнього дня.

Митрополит задумав побудувати на горі, в Камениці, монастир Студитів. Як задумав, так і зробив. В 1908 році приїхали браття Студити до новозбудованого монастиря, серед них був один священик. Наші люди врешті мали свого душпастиря. Зараз в Боснії є два монастирі Сестер Служебниць в Баня Луці та Василіянок — в Прняворі.

Тяжку нужду та працю наших перших поселенців в Боснії яскраво описав о. Йосиф Ґродський, ЧСВВ в книжці „Положення русинів в Боснії", яка вийшла у Львові 1910 року. Добре було б її, справивши мову та правопис, поновно видати, щоб молоде покоління в Юґославії знало, як важко доводилось їх предкам горювати, які не втратили своєї власної української ідентичности. Бо і справді, за словами о. Й. Ґродського, — „...придивившись життю наших людей, ще ні один з них не перейшов ані до сербської православної церкви, ані на латинский обряд, хоча нагода до одного і другого траплялася на кожній кольонії". Прикладом такого збереження може нам послужити „Культурне Товариство ім. Тараса Шевченка" в Баня Луці, що чинно ширить серед українців та чужинців любов та захоплення всім, що українське.

Поруч із святкуванням 100-ліття переселення українців в Боснії, відмічується і 90-ліття від заснування першої української парафії в Боснії. В житті українців Юґославії Церква завжди відігравала провідну ролю на всіх відтинках: культурному й духовному.

Як уже згадувалось вище, переселенці з України гуртувались коло Прнявора. Тут мав свій сталий осідок о. Андрій Сеґеді, який і заснував першу парохію. За о. Федора Шурка розпочалась в 1912 році будова парафіяльної церкви Преображення. Відтак парохами були: о. М. Кіндій, о. Г. Біляк, о. О. Біляк, а за сьогоднішнього — о. Петра Овада Прнявор набрав світового розголосу по всій нашій діяспорі. Він в 1982 році відновив парафіяльний дім. Відтак будує церкви в Долішніх Сердовицах, Расавцю та в Брдзянах. Стане він згодом і деканом для Боснії. В роках 1987-88 в неймовірно швидкому темпі за його почином та настирливою працею, та завдяки щедрим пожертвам української діяспори, вибудувано з приводу ювілею 1000-ліття Хрещення України великий духовно-культурний центр „Basilianeum" з монастирським приміщенням Сестер Василіянок. Тут відбулися величаві святкування 1000-ліття Хрещення України. Сам Патріярх Мирослав з кількома Владиками та чисельними вірними з-за океану брали в них участь.

Сучасна парафія Прнявор і осідок боснійського деканату нараховує 1275 вірних у 278 родинах. Крім парафіяльної церкви є ще і чотири церковці-філії. Вісімдесять дітей ходить на лекції катехизму. Щороку — 20 хрещень, по 10-15 шлюбів. Всі відправи відбуваються по-українському. З розбудовою духовно-культурного центру парафіяльне життя значно пожвавилося. Останніми роками з Прнявора ще й обслуговуються місто Сараєво, де живе біля 80 наших родин. Там ще немає нашої церкви, тому Службу Божу відправляється в римо-католицькій церкві.

Направа церкви в Прняворі та все влаштування відмічень важливих річниць потребує фондів, тому в імені о. Петра, прошу я всіх українців, а передусім тих, що виїхали з Прнявора в заокеанські краї, як в Австралію, або до Европи, — багато є в Англії, поспішити на поміч отцеві якоюсь грошевою жертвою. Свято українців в Юґославії — це свято України, кожного українця. На підтвердження того, найбільші державницькі представники Львова масово візьмуть участь у відміченні 100-ліття переселення українців до Юґославії. Також і ми нашою пожертвою прислужімось до успішного переведення святкувань, за що не лише Україна, а сам Господь Всевишній благословлятиме нас навіки віків!

Охочим помогти подаємо адресу отця П. Овада: Rev. P. Ovad, Sinjska 19 78430 Prnjavor, Yugoslavia

Tel.: 078-860-077 або 078-860-939

Врятуймо...

(Закінчення зі стор. 2)

кореспондент АН БССР, професор Василь Нестеренко: „Побоюємося, що дерев'яні житла можуть спалахнути? Так у нас же є антипірени, здатні надати вогнестійкості деревині! Те, що підлягає дезактивізації, слід вивезти, що ні — законсервувати. Аби, повернувшись, люди в змозі були все це відновити, реконструювати. Якщо ж ми вимушені деякі будівлі все-таки зняти, то залишимо хоча б підмурівки! Фізики повинні підказати методи консервації пам'яток".

Так міркує не етнограф, не мистецтвознавець, що їм легко закинути нерозуміння проблеми на всю глибочінь. Це висновки ядерника, довгорічного (до липня 1987 року) директора Інституту енерґетики Білорусії, який від перших днів катастрофи бореться з вітчизняною бюрократією за виселення людей із уражених радіяцією білоруських земель. Усвідомивши одразу ж загрозу для генного фонду українців, білорусів та росіян, він відкрито пішов проти політики верхів щодо засекречення справжніх наслідків аварії в Чорнобилі, тобто виступив проти фактичного геноциду та спрямував на тоді діяльність білоруської академії спільно з однодумцем — у той час президентом її академіком М. Борисевичем (згодом їх обох позддіймали з посад). Нині Василь Нестеренко вважає: „Ми, фізики, впродовж останніх років вивчали радіаційну обстановку, домагалися якомога швидшого відселення людей. Зараз надійшов час об'єднатися з етнографами, озброїти їх дозиметричною апаратурою та спільно рятувати пам'ятки нашої культури в зоні відселення, на занапащеній землі".

Висококомпетентне, авторитетне судження.

Йдеться про врятування передовсім матеріяльної культури як такої, що може зникнути у котлованах Мінатоменерго найближчим часом. Дезактиваторники НВО „Прип'ять" славні потужною технікою. Два виїзди Чорнобильської експедиції — це тільки початок важкої роботи, до якої запрошуємо старше покоління етнографів, працівників музеїв, виселених жителів краю, просто людей доброї волі.

Залучивши якомога ширше коло учасників, плянуємо надати цій пошуковій та охоронній діяльности необхідної маштабности, аби стати до охорони не тільки поодиноких пам'яток, а й, по можливості, всієї матеріяльної та духовної культури в зоні виселення, зоні відчуження.

Наша Україна, як і рідна по крові Білорусія, деякі російські області — у великій скруті. Таке було вже не раз Згадаймо хоча б період Руїни XVII століття, коли йшлося про фізичне виживання українців. Сьогодні треба якомога швидше рятувати свій люд, негайно переселяти потерпілих на чисті від радіонуклідів землі, заопікуватися здоров'ям поліщуків. Лікуймо болячки, поранену природу, але й дух! Без нього немає народу. Етнічну спільність об'єднують духовність, рідна культура, реліквії національної історії. Подбаймо про заражені радіяцією пам'ятки нашої совісти.

Просимо розглянути всебічно запропонований членами Чорнобильської експедиції підхід до збереження слідів людської, етнічної історії у зоні ґльобальної трагедії, висловити свої міркування, пропозиції, а то й заперечення та взяти живу участь у врятуванні матеріяльних цінностей занапащеного Полісся.

ВІДІЙШЛИ ВІД НАС

АННА КУДЛАК КОСТІВ, член УНС, Відд. 293-го ім. св. Миколая в Брукліні Н.Й., померла 15-го квітня 1990 року на 73-му році життя. Нар. 8-го березня 1917 року в Ню Йорку. Членом УНС стала 1962 року. Залишила у смутку брата Івана. Похорон відбувся 19-го квітня 1990 року на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу, Н.Й.

Вічна Їй Пам'ять!

Роман Форостина, секр.

ЕСТЕР ФОЦЯ, член УНС Відд. 259-го ім. Рождества Прес. Богородиці в Чикаґо, Ілл., померла 3-го червня 1990 року на 69-му році життя. Нар. 6-го вересня 1920 року в Белмонт, Віс. Членом УНС стала 1962 року. Залишила у смутку мужа Михайла, дітей: Михайла мол., Дениса, Клодетт і Алана; 12 внуків і 7 правнуків. Похорон відбувся 13-го червня 1990 року на цвинтарі „Віставерде" в Албукверк, Н.М.

Вічна Їй Пам'ять!

Юлія Ґуґлик, секр.

СТЕПАН МІЛЯН, член УНС Відділу 83-го ім. Івана Франка у Філядельфії, Па., помер 7-го травня 1990 року на 81-му році життя. Залишив у смутку дружину Анну і сестру Йоанну Захарко. Похорон відбувся у Філядельфії, Па.

Вічна Йому Пам'ять!

А. Кушнір, секр.

ПАВЛО ГОЛИК-ЯЩІРКА, (старшина УПА), член УНС Відд. 240-го ім. Є. Коновальця в Клівленді, Огайо, помер 14-го квітня 1990 року на 79-му році життя. Нар. 1911 року в Україні. Членом УНС став 1970 року. Залишив у смутку дружину Катерину, синів Романа з дружиною Патрисею, і Богдана з дружиною Джуді, з внуками Джені, Льорою і Михайлом; дочку Ірену Кузипа та близьку і дальшу родину. Похорон відбувся 7-го квітня 1990 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Пармі, Огайо.

Вічна Йому Пам'ять!

Управа Відділу

АННА ЖУКОВСЬКА, член УНС Відд. 407-го в Торонто, Онт., померла 19-го березня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в Україні. Членом УНС стала 1959 року. Залишила у смутку сина Джо Жуковського. Похорон відбувся в березні 1990 року на цвинтарі Парк Лови в Торонто, Онт. Канада.

Вічна Їй Пам'ять!

Секретар

ІВАН КОГУТ, член УНС Відд. 377-го ім. св. Володимира в Ст. Пітерсбурґ, Фла., помер 11-го червня 1990 року на 77-му році життя. Нар. 7-го лютого 1913 року в Україні. Членом УНС став 1939 року. Залишив у смутку дружину Йоанну і сина Івана. Похорон відбувся на цвинтарі св. Миколая в Чикаґо, Ілл.

Вічна Йому Пам'ять!

Секретар

ПЕТРО ФУТА, член УНС Відд. 217-го ім. св. Йосафата в Рочестері, Н.Й., помер 21-го червня 1990 року на 75-му році життя. Нар. 15-го червня 1915 року в селі Согори Долішні, Україна. Членом УНС став 1969 року. Залишив у смутку дружину Марію, дочку і зятя Дженіфер і Френк Олівері та дальшу родину на Україні і в Польщі. Похорон відбувся 25-го червня 1990 року на цвинтарі св. Гробу в Рочестері, Н.Й.

Вічна Йому Пам'ять!

Стефан Приймак, секр.

МАРІЯ ФЕЗАР, член УНС Відд. 276-го ім. св. Миколая в Ембридж, Па., померла 16-го червня 1990 року на 76-му році життя. Нар. 1914 року в Сліквіллі, Па. Членом УНС стала 1948 року. Залишила у смутку сина д-ра Михайла з дружиною Карол, дочку Мері Кей і зятя Віллiяма Руссо, четверо внуків: Лізу, Дебру, Вілліяма і Христину; шваґрів Дмитра і Юлію Мицак. Похорон відбувся 18-го червня 1990 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Ембридж, Па.

Вічна Їй Пам'ять!

Управа

● РОЗШУКИ ●

СТЕЦЕНКО ДМИТРО
років 22, пошукує своїх дідів
АНАТОЛІЯ І НАТАЛІЮ СТЕЦЕНКО,
що були вивезені в Німеччину з Вінниці в 1945 році.
270011 Одеса 11
вул. Пушкінська 35 кв.
Стеценко Дмитро

ШУКАЮТЬ РОДИНИ
Іванна Володимирівна Мушак і її дочка Надія із Снятина шукають родини мужа і батька **ВАСИЛЯ МУШАКА.**
Братова Василя Михася Мушак з роду Кліш живе правдоподібно у Чикаго, а її три дочки Марта, Мирося і Маруся у Філядельфії. Просимо їх або тих, що знають їхню адресу написати до Романа Васильовича Бордуна Снятин 1, Кулачинська вул. 36 Івано-Франківська обл., УССР